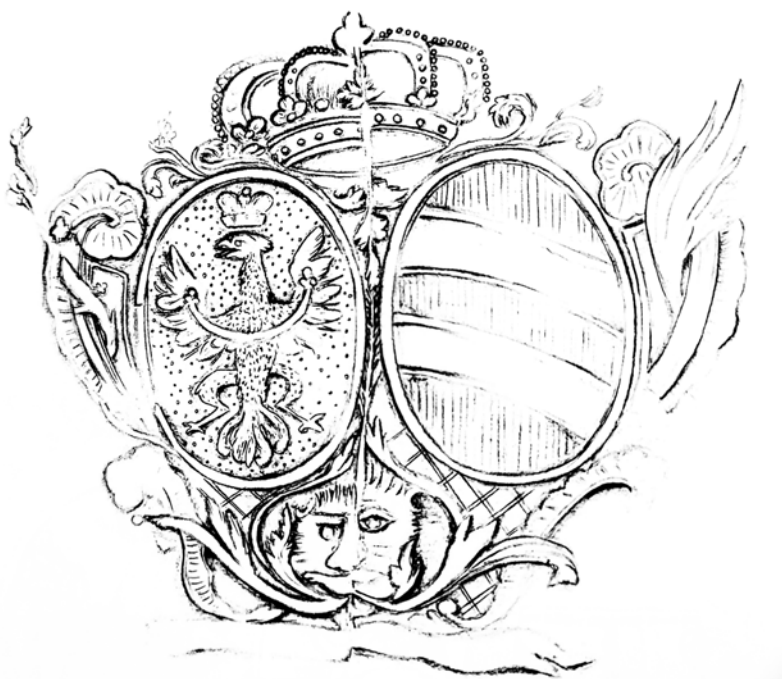

Biuletyn informacyjny KOKF2010
NR 90

Pykadetko

Sobótka, luty 2025

Fotografie znajdujące się w biuletynie (i wiele innych) znajdziecie w sieci

Spis treści

str.1 Zapowiedzi/zaproszenia

str.2 Fajki z rościna

str.5 Fajczarnia w Zborowskim

str.8 Zapowiedzi/zaproszenia

Gdański Klub Fajki zaprasza:

do Gdańska na XV jubileuszową konferencję otwierając nowy cykl tematyczny „Portrety wybitnych gdańszczan”, która odbędzie się w dniach 22-23.02.2025 r. – Dwór Kuźniczki, Gdańsk-Wrzeszcz, ul. Wajdeloty 13.

W sobotę 22.02.2025 odbędzie się część konferencyjna i konkurs palenia fajki. Będzie można obejrzeć wystawy fajek i tabakierek oraz wysłuchać wykładów.

W niedzielę 23.02.2025 wycieczka „Spacerkiem po Gdańsku, śladami Chodowieckiego i Schopenhauerów”, zwiedzanie Domu Uphagena (Przewodnik Barbara Dutkiewicz)

Konferencja i turniej fajkowy: uczestnik – 400 zł, osoba tow. – 200 zł.

Wycieczka (niedziela) 25zł, dla chętnych wspólny obiad – 80zł.

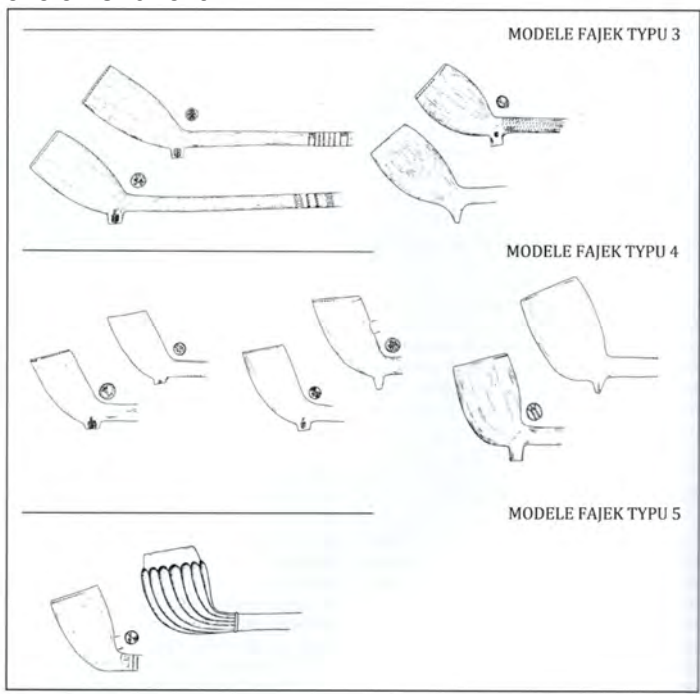
Kontakt: Piotr Jakubowski, tel. 501 055 788, wpłaty tytułem mdf25 na konto: 56 1050 1214 1000 0097 2527 7397

Fajki z Rościna

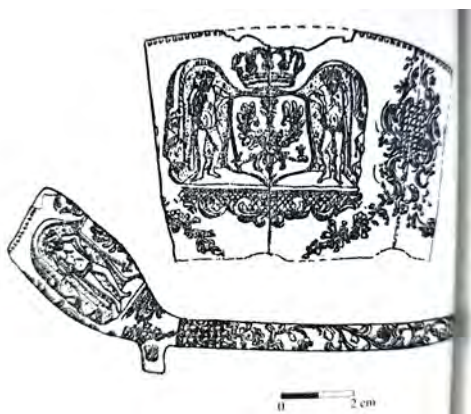
Ponieważ najbliższym spotkaniem fajkowym jest konferencja w Gdańsku, który kojarzy się fajczarzom z fajkami glinianymi, będzie coś o takich fajkach produkowanych na terenach obecnej Polski. Tutaj Rościna.

Miejscowość Rościna leży w powiecie myśliborskim (woj. zachodniopomorskie). Do 1945 nosił nazwę Rostin. Pierwsze informacje mówiące o rozpoczęciu produkcji fajek glinianych, wskazują na połowę XVIII wieku. Pierwsze kroki mające na celu rozpoczęcie produkcji fajek, podjął Hans Albrecht Ernst von Bredow około 1750 roku. Wszystko co do tej pory ustalono, rok 1753 był początkiem eksportu wyrobów z rościńskiej wytwórni. Następnym właścicielem majątku i wytwórni w Rostinie został w 1765 roku Wilhelm Ludwig von Lüder. Konkurencja nowopowstałej wytwórni fajek w Weissenspring, nie wpłynęła dobrze na rozwój fajkarni rościńskiej.

Rozwój wytwórni nastąpił, gdy w 1775 roku została przejęta przez rodzinę kupiecką Salingre ze Szczecina. Isaak Salingre zmarł w 1804 roku i prawdopodobnie był to czas, kiedy zaprzestano dalszej produkcji, choć niektóre źródła podają, że dopiero jego brat Franz Wilhelm zakończył produkcję około 1810 roku.

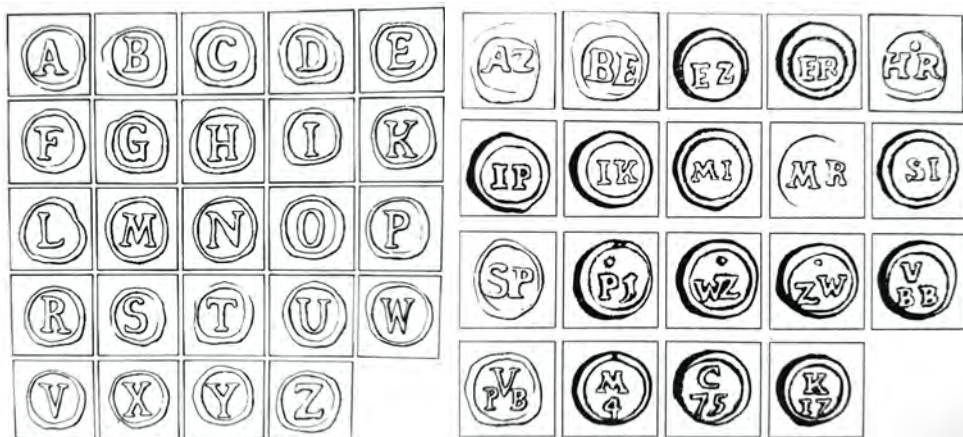
W latach 1989-1990 przeprowadzono wykopaliska w Rościnie, podczas których znaleziono około 198 tysięcy artefaktów, z czego 95% stanowią fragmenty fajek. Podczas badań nad zgromadzonym materiałem, wykorzystano informacje zaprezentowane w artykule Teresy Witkowskiej, odnoszące się do podstawowych form i sygnatur fajek glinianych oraz materiały przedstawione przez Edwarda Zimmermanna na łamach publikacji wydawanych przez Klub Kolekcjonerów Fajek Glinianych z Gdańska. Z badań wynika, że w Rościnie wytwarzano fajki typów 3, 4 i 5 według literatury niderlandzkiej, która stanowi niewątpliwie źródło wiedzy o fajkach glinianych - również dla wyżej wymienionych polskich znawców tematu.

W Rościnie wytwarzano fajki gładkie jak i posiadające zdobienia na główce i cybuchu. Obok wzór na główce fajki rościńskiej przedstawiający herb Prus Królewskich.

Ponieważ do Rościna trafiali pracownicy, którzy wcześniej pracowali w innych wytwórniach, prawdopodobnie przynosili ze sobą narzędzia, stemple i formy. Powoduje to problemy przy identyfikacji.

Na noskach odciskano sygnatury jedno- jak i wieloliterowe, ale także liczbowe lub w postaci symboli. Sygnatury jednoliterowe wykonywano czcionką, najbardziej odpowiadającą antykwie barokowej. Sygnatury wieloznakowe w układzie dwu- lub trzyliterowym, jak też literowo-cyfrowym nie są zgodne z tradycyjnymi oznaczeniami holenderskimi, gdzie najczęściej są

to inicjały wytwórców. W badaniach związanych z Rościnem nie można zidentyfikować takich znaków ze znanymi listami pracowników fajkarni. Kolejnymi sposobami sygnowania było wyciskanie cyfr w układzie jedno- lub dwucyfrowym, a czcionka służąca do znakowania najbardziej przypominała czcionki staroangielskie. Najslabiej zidentyfikowaną grupą sygnatur, są oznaczenia figuralne. Niektóre pokrywają się ze znakami występującymi w zbliżonym czasie na terenie Brandenburgii.

Fajki rościńskie wykonywano z białej gliny. Gdyby spojrzeć na dzisiejszy obszar Polski, to można śmiało powiedzieć, że białe rościńianki docierały do wszystkich jej zakątków. Głównie wysyłane były na Pomorze i do północnej Wielkopolski, ale także do Wrocławia i Warszawy.

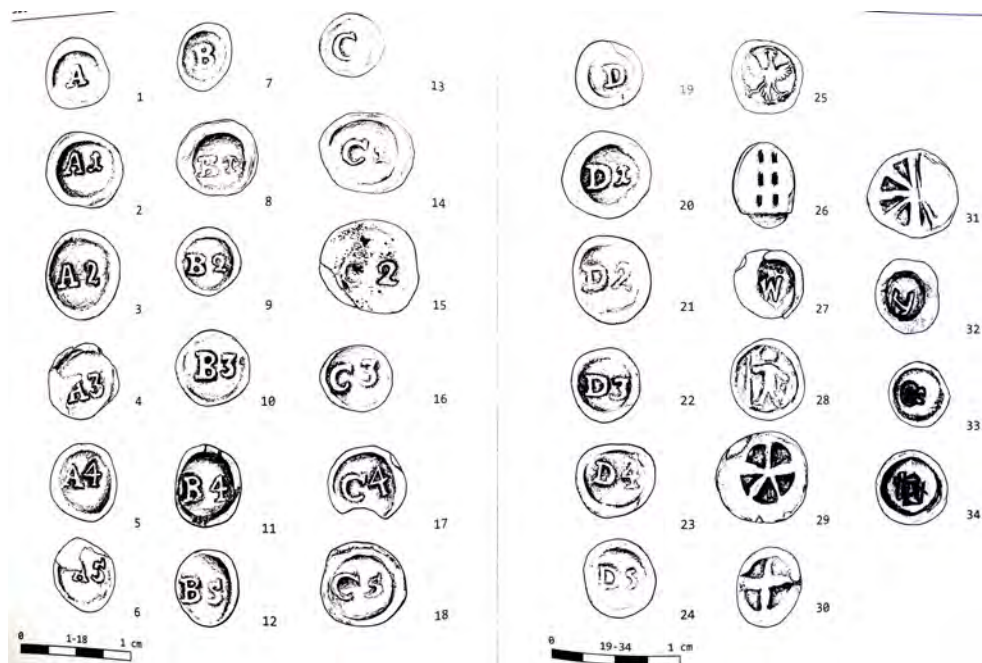
Rościn dla większości fajczarzy jest nazwą nieznaną, bądź słabo znaną. W kontekście fajek glinianych, produkowanych na terenie obecnej Polski, dużo bardziej znaną manufakturą jest Zborowskie. O tym obok.

Fajczarnia w Zborowskiem

Przez bardzo długi czas przypuszczano, że cybuchy z napisem FABRIKE IN SCHLESIEIN pochodzą z fajek produkowanych najprawdopodobniej we Wrocławiu. Takie wnioski nasuwało odnajdywanie fajek, na których główkach widniał napis BRESLAU. Dopiero badania Edwarda Zimmermanna i Witolda Segetha przyniosły rozwiązanie. Fabryka, która wytwarzała takie fajki znajdowała się w Zborowskiem.

Za pozostałości fabryki fajek uznano stary drewniany budynek, usytuowany przy ul. Fabrycznej w miejscowości Zborowskie. Uchroniło to budynek przed rozbiórką, ale badania przeprowadzone na miejscu wykazały, że nie miał związku z istniejącą tam wcześniej fabryką.

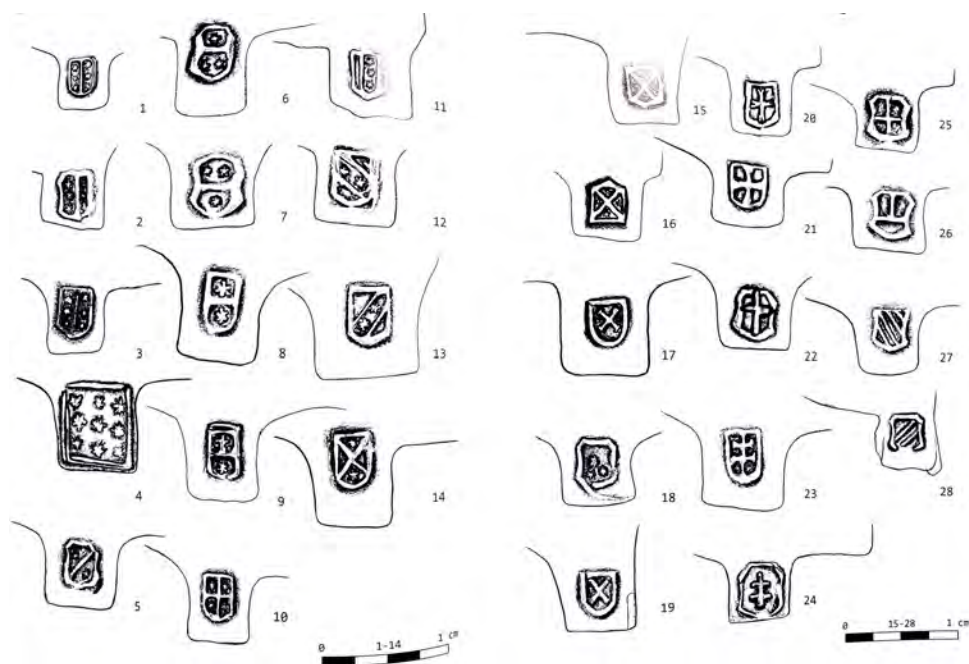
Pierwsze wzmianki o fajczarni w Zborowskiem pochodzą z XVIII wieku. Do najcenniejszych źródeł należą *Beyträge zur Beschreibung von Schlesien* (1783) Friedricha Alberta Zimmermanna oraz *Reise durch Schlesien im Julius und August 1791*, jako pochodzące z czasów istnienia fabryki w Zborowskiem i mogące być świadectwem naocznych świadków działania zborowskiej fabryki fajek. Wspomniane dokumenty zawierają pełną treść przywilejów wydanych właścicielom fabryki.

Sygnatury odcisnięte na noskach fajek z fabryki w Zborowskiem

Fabrykę fajek w zborowskim założył komisarz solny Friedrich Rappard (który miał okazję oglądać produkcję fajek w Goudzie), właściciel ziemski Andreas von Garnier, pruski radca wojenny Carl von Unfried i wrocławski kupiec Fromhold Samuel Grulich. Pismem z dnia 5 grudnia 1752 roku zwrócili się do króla pruskiego z prośbą o zgodę na utworzenie fabryki fajek w Zborowskim. W ciągu miesiąca otrzymali przywilej zapewniający im monopol na produkcję na Śląsku i w hrabstwie kłodzkim. Przywilej obowiązywał do 1773 roku i był przedłużany do 1813 roku. W przywileju określono, że fajki powinny być wykonywane z białej gliny według sztuki holenderskiej, a wyroby wysyłane za granicę będą zwolnione od cła i akcyzy. Do chwili zakończenia działalności fabryki, skład właścicielski zmieniał się wielokrotnie, a to z uwagi na śmierć jednego ze współników, a to z uwagi na przejęcie za długi innego współnika, itp.

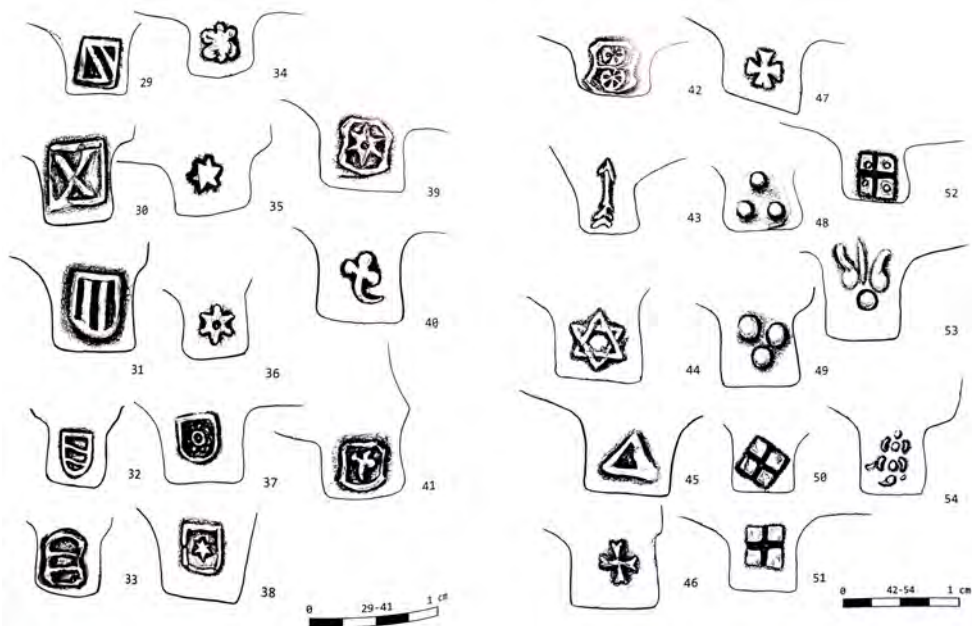
Według znanych zapisów do pracy w fabryce ściągnięto rzemieślników z Kleve, Frankfurtu, Bayreuth i Koblencji, którym zapewniono "komfortowe" jak na tamte czasy warunki zamieszkania. Pierwszego wypału dokonano w połowie października 1753 roku, a próbki zostały wysłane do wrocławskiej kamery wojny i domen, gdzie jak stwierdzono, zborowskie fajki przewyższały jakością wyroby holenderskie.

W szczytowym okresie działalności, w 1788 roku, w zborowskiej fajkarni pracowało 115 fachowców. F.A, Zimmermann wspominał w 1783 roku, że na początku działalności fabryka rozwijała się powoli z powodu słabego zarządzania ze strony holenderskich mistrzów, których było niewielu (kosztowni pracownicy) i do tego byli leniwi. Źródła podają, że produkowano od 600 tys. do miliona fajek rocznie (jedno z XX-wiecznych źródeł podało nawet wielkość produkcji na dwa miliony sztuk rocznie). Produkowano fajki w pięciu rozmiarach: 32, 27, 24, 21 cali oraz całkiem krótkie (wojskowe). W Zborowskim produkowano również naczynia fajansowe (dla podreperowania kasy firmy).

Podczas badań archeologicznych w Zborowskim w latach 2013-2014 znaleziono 66 428 fragmentów fajek i innych artefaktów związanych z fajkarnią. Jak wynika z badań, w Zborowskim produkowano 11 typów fajek, według typologii holenderskiej. Fajki znakowane były głównie na noskach, zarówno od spodu jak i na boku nosków. Na cybuchu wyciskano SCHLESIEN, SCHLESIS FABRICE, SCHLESIS itp.

Po więcej informacji odsyłam do książki.

Sygnatury odcisnięte na noskach fajek z fabryki w Zborowskim

Informacje i ilustracje pochodzą z książki "Śląska fabryka fajek glinianych w Zborowskim" pod redakcją naukową Barbary Papaj.

Koniński Klub Fajki

Założony w roku 1999

Program V Pucharu Polski

Drużyn Klubowych w Wolnym Paleniu Fajki

oraz XIII Złotej Podkowy 2025

Konin – 5 kwietnia 2025 roku

Organizator: Koniński Klub Fajki

Miejsce: Restauracja „Nowa Era”, Hotel Konin, Al. 1 Maja 13, 62-510 Konin

Termin: 5 kwietnia 2025 r.

Fajka: Mr Bróg - specjalny model turniejowy

Tytoń: Sweet Vanilla Honeydew Dan Tobacco Germany

Oplaty: 400 zł – uczestnik, osoba towarzysząca 190 zł.

W opłatę wliczone są akcesoria turniejowe, programowa gastronomia i opłata na rzecz RPKF.

Wpłata na konto do 14.03.2025 r. gwarantuje udział (liczba miejsc ograniczona do 90 osób).

PROGRAM:

10.00 – 12.30 – rejestracja + słodki poczęstunek

11.00 – 12.30 – obrady RPKF

12.30 – mini koncert

13.00 – otwarcie turnieju

13.30 – początek turnieju

15.00 – ...kto głodny i już nie pali – je obiad

17.00 – ogłoszenie wyników – dyplomy, nagrody

18.00 – powspominajmy, porozmawiajmy ...a może coś... może cygarko
... może coś przekasimy...

Zgłoszenie uczestnictwa: wraz z wpłatą nie później niż do 14.03.2025 r.

e-mail: julian.drabent@gmail.com

Wpłaty: Krzysztof Kozłowski nr k-ta 13 2490 0005 0000 4000 7331 1825

Tytuł: V PP

Rezerwacja noclegów: recepca@hotelkonin.pl hasło: V Puchar Polski

Przyjaciele Turnieju: jest WIELU – dowiedzieć się jak przyjechać.

Impreza zamknięta z zachowaniem wymogów ustawy antynikotynowej.
Wstęp tylko dla osób pełnoletnich, związanych z imprezą i znajdujących się na liście organizatora.

Adres do korespondencji:

Julian Drabent
ul. Brzozowa 19
62-500 Konin
tel. +48 601 770 696
julian.drabent@gmail.com

Zapraszamy

Koniński Klub Fajki

Nakład własny MM

Kontakt:

e-mail: maciej.faja.maciejewski@wp.pl

tel. 668 698 376